

Мр Тања Шуица*

Управа за обезбеђење одређених личности и објеката МУП-а Р.Србије

Доц. др Ненад Коропановски

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

UDK – 796.015.6 : 351.746 612.89.05 (047.31)

Примљено: 25.11.2014.

Разлике базично-моторичког статуса пратилаца у Управи за обезбеђење одређених личности и објеката у односу на врсту претходног професионалног ангажовања¹

Апстракт: Циљ овог истраживања је утврђивање разлика у морфолошким и моторичким карактеристикама између пратилаца у Управи за обезбеђење одређених личности и објеката, у односу на врсту претходног професионалног ангажовања. Успешна селекција је основни предуслов за формирање појединца који ће бити способан да одговори на све изазове које доносе радни задаци, у складу са специфичношћу послова којима се бави Управа за обезбеђење одређених личности и објеката. Базично-моторички статус полицијских службеника представља веома битан аспект праћења нивоа њихове опште физичке припремљености, а истраживање разлика морфолошких карактеристика и моторичких способности могу дати смернице у едукацији и усавршавању полицијских службеника. Испитаници су подељени у три групе у односу на претходно професионално ангажовање и организациону јединицу. Утврђено је да између пратилаца подељених по врсти претходног професионалног ангажовања не постоје статистички значајне разлике у односу на морфолошке варијабле, на генералном и на парцијалном нивоу. У односу на варијабле моторике на генералном нивоу такође не постоје статистички значајне разлике, али на парцијалном нивоу постоје, и то код варијабли: Лежање-сед и Купер. Резултати добијени у овом истраживању указују на потребу сталног праћења базично-моторичког статуса код испитиваних полицијских службеника, поређење резултата са одговарајућим циљним групама и деловање у складу са добијеним показатељима.

* E-mail: tanjasuica@yahoo.com

¹ Рад је резултат истраживања на пројекту „Управљање полицијском организацијом у спречавању и сузбијању претњи безбедности у Републици Србији“, који финансира и реализује Криминалистичко-полицијска академија у Београду, циклус научних истраживања 2015-2019. година.

Кључне речи: базично-моторички статус, пратиоци, професионално ангажовање.

Увод

Управа за обезбеђење одређених личности и објеката формирана је 2003. године, у седишту Дирекције полиције, као једна од функционално диференцираних организационих јединица (Белић, Васић, 2009: 109). Одговорна је за заштиту безбедности одређених личности и материјалних добара. Управа припрема и реализује обезбеђење одређених личности на месту њиховог становања и рада, односно, док су у кретању. Посебне категорије личности које се обезбеђују су: председник Републике, председник Народне скупштине, председник Владе, министри, страни државници и делегације (Субошић, 2010: 77), као и одређене личности за које је утврђена неопходност безбедносне заштите. Обезбеђење материјалних добара односи се на заштиту безбедности објеката и предмета. Појам заштите одређеног објекта подразумева скуп мера и радњи које планирају и предузимају надлежни државни органи и службе безбедности у његовој заштити, односно у заштити одређених личности које по било ком основу у тим објектима бораве (Пајковић, 2003: 105).

У свим полицијама света дефинисање селекционих критеријума за пријем у службу представља веома озбиљан научни и стручни проблем (Допсај и сар., 2007: 167). Кандидати који конкуришу за пријем у Министарство унутрашњих послова Републике Србије треба да испуњавају услове у складу са ЗОП (члан 10), а интерним регрутовањем се проналазе квалификовани кандидати унутар Министарства (Обрадовић, 2011: 155). Додатни услови који се наводе у конкурс за пријем у Управу за обезбеђење одређених личности и објеката, на радно место пратилац, односе се на тестирање из следећих области: оперативно-полицијске вештине, општа физичка способност, познавање и манипулација оружјем, општи тест знања из области обезбеђења личности и објеката и прва помоћ. Уколико кандидати покажу задовољавајући ниво знања и способности, упућују се на психолошко тестирање и лекарски преглед. Након пријема, обука полицијских службеника се може класификовати у односу на различите критеријуме, а најчешће је према врсти вештина које се усавршавају – физичка обука, обука у руковању ватреним оружјем и тактичка обука (Никач, Симић, 2013: 49).

Разноврсност и специфичност послова у Управи за обезбеђење одређених личности и објеката подразумева сталну контролу рада,

унапређење, усавршавање и координацију свих одељења. У одређеним ситуацијама ангажује се већи број овлашћених службених лица по посебном плану, односно формира се више врста безбедносних прстенова (Рађеновић, 2003: 142). Успешно обављање задатака зависи од свих карика у ланцу, а посебан значај има пратилац, чија је улога да исправно и благовремено реагује у ситуацији у којој живот лица које се безбедносно штити може бити угрожен. Селекција кандидата за обављање полицијских послова има веома важну улогу како за Министарство, тако и за друштво у целини, у смислу опште безбедности (Anderson et al., 2001: 23). Истраживање морфолошких карактеристика и моторичких способности је веома значајно у селекцији и требало би да укаже на смернице у едукацији и усавршавању полицијских службеника у оквиру специфичних послова.

Предмет овог истраживања је утврђивање разлике базично-моторичког статуса пратилаца у Управи за обезбеђење одређених личности и објеката у односу на врсту претходног професионалног ангажовања. Циљ истраживања је да се мерењем одабраних варијабли и њиховом компарацијом утврди да ли постоји статистички значајна разлика у морфолошким и моторичким карактеристикама између пратилаца, на генералном и парцијалном нивоу.

На основу предмета и циља истраживања дефинисани су следећи задаци истраживања:

- извршити поделу пратилаца у групе у односу на врсту претходног професионалног ангажовања;
- утврдити морфолошке карактеристике пратилаца;
- извршити процену брзинске снаге опружача ногу;
- извршити процену максималне снаге грудних мишића;
- извршити процену репетитивне снаге прегибача трупа;
- извршити процену брзине локомоције;
- извршити процену аеробних способности;
- утврдити разлику морфолошких карактеристика;
- утврдити разлику базично-моторичког статуса.

Метод истраживања

Узорак испитаника

Узорак испитаника обухвата 89 полицијских службеника на радном месту пратилац у Управи за обезбеђење одређених личности и објеката. Испитаници су мушког пола, старости од 24 до 44 године. Норме за оцене су усклађене са годинама полицијских службеника, и то у три категорије: од 20 до 27 година старости, од 28 до 35 година

старости и од 36 до 44 године старости. Група „Грађанство“ (N=5) обухвата испитанике који су на радно место пратилац запослени из грађанства, односно нису претходно имали радно ангажовање у Министарству унутрашњих послова Републике Србије. Група „Управа“ (N=61) обухвата испитанике чије је радно ангажовање пре доласка на радно место пратилац било у Управи за обезбеђење одређених личности и објеката, на радном месту полицајац. Група „Полицијске станице“ (N=23) обухвата испитанике чије је радно ангажовање пре доласка на радно место пратилац било у полицијским станицама, на радном месту полицајац.

Узорак варијабли и начин њиховог мерења

У складу са циљем испитиване су следеће варијабле:

1. Морфолошке карактеристике:

- телесна висина, изражено у цм;
- телесна маса, изражено у кг;
- БМИ (body mass index), изражено у $\text{кг}/\text{м}^2$;

2. Моторичке способности:

- брзинска снага опружача ногу (тест Скок у даљ), изражено оценама од 1 до 5;
- максимална снага грудних мишића (тест Бенч прес), изражено оценама од 1 до 5;
- репетитивна снага прегибача трупа (тест Лежање-сед 60 с), изражено оценама од 1 до 5;
- брзина локомоције (тест Трчање 50 м), изражено оценама од 1 до 5;
- аеробне способности (Куперов тест), изражено оценама од 1 до 5.

Ток и поступци истраживања

Тестирање је извршено у оквиру редовних годишњих провера физичких способности пратилаца. Прикупљање података је извршено у теренским условима, помоћу проширене батерије тестова. Куперов тест и Трчање на 50 м реализовани су на атлетској стази, у преподневним часовима. Испитаници су се пре тестирања самостално загревали. Прво је реализован тест Трчање на 50 м, а након тога Куперов тест. Тестови Скок у даљ, Бенч прес и Лежање-сед су реализовани у поподневним часовима.

Скок у даљ из места – испитаник стоји врховима прстију до линије обележене на тлу, у раскорачном ставу, у ширини кукова. Након зањиха телом и замаха рукама врши максималан скок из места, унапред. Мери се дужина скока у сантиметрима од линије одскока до места

последње додирне тачке при доскоку. Тачност мерења је један центиметар.

Бенч прес – мерења су обављена помоћу Смит машине и одговарајућих тегова. Испитаник лежи на леђима на равной клупи. Широки хватом, опруженим рукама у лактовима подиже тег у горњу почетну позицију, а затим га спушта до груди и враћа у почетну позицију. Протокол овог теста предвиђао је додатно загревање које се изводило у три серије, са оптерећењима која су савлађивана 8-12 пута у првој серији, 6-8 пута у другој серији и 4-6 пута у трећој серији. Затим се процењивао један понављајући максимум. Време извођења вежбе није ограничено.

Лежање-сед (60 с) – испитаник седи са рукама постављеним на потиљку (прсти преплетени), ногама савијеним у зглобу колена (под углом од 90 степени) и лактовима додирује натколенице. Партнер држи ноге обема рукама, а испитаник настоји да у року од 60 с што више пута додирне лактовима подлогу и врати се у почетну позицију.

Трчање 50 м – испитаник стоји у положају за високи старт и на команду „сад“ трчи максималном брзином према линији циља. Тест се завршава када испитаник грудима пређе вертикалну раван линије циља. Резултат се бележи у десетим деловима секунде.

Куперов тест – из високог старта испитаник трчи 12 минута. Мери се пређена дужина стазе за 12 минута у метрима. Тачност мерења је 5 м.

Статистичка обрада података

Након извршених мерења одређени су следећи дескриптивни статистички параметри: аритметичка средина (MEAN), стандардна девијација (SD), коефицијент варијације (CV), минимална и максимална вредност, skewness – мера асиметрије и kurtosis – мера закривљености. Разлике испитиваних варијабли између различитих група испитаника су утврђене применом анализе варијансе са више фактора – мултиваријантне статистичке анализе – МАНОВЕ (Перић, 2001:200). Разлике појединачних варијабли различитих група испитаника су утврђене применом статистичке процедуре за истовремено тестирање значајности разлике више аритметичких средина – униваријантне статистичке анализе – АНОВЕ (Перић, 2001:178). Разлика између парова појединачних варијабли између група је утврђена помоћу Бонферони теста. Статистички значајна разлика је дефинисана на нивоу 95%, тј. $p > 0.05$.

Резултати истраживања

У Табели 1 приказани су основни дескриптивни подаци о морфолошким и моторичким карактеристикама свих испитаника у односу на праћене варијабле.

Табела 1 – Основни дескриптивни подаци о морфолошким и моторичким карактеристикама свих испитаника

	N	Mean		Std. Dev.	cV %	Min	Max	Ske w.	Kur t.
		Stat.	Std. Er.						
ТВ (цм)	89	183,7 5	0,58	5,52	3,00	170, 0	198, 0	- 0,02	0,05
ТМ (кг)	89	91,06	1,05	9,94	10,9 1	70,0	120, 0	0,41	0,24
БМИ (кг/м²)	89	26,96	0,28	2,67	9,92	21,6	37,0	0,66	1,25
Скок у даљ (оцена)	89	3,72	0,12	1,18	31,6 6	1,0	5,0	- 0,33	- 1,24
Бенч прес (оцена)	89	3,56	0,11	1,08	30,2 1	1,0	5,0	- 0,05	- 1,03
Лежање-сед (оцена)	89	3,47	0,14	1,34	38,6 2	1,0	5,0	- 0,20	- 1,37
Купер (оцена)	89	2,47	0,10	0,97	39,0 9	1,0	5,0	1,32	1,23
Трчање 50 м (оцена)	89	3,47	0,14	1,28	36,8 7	1,0	5,0	- 0,05	- 1,49

Подаци морфолошких карактеристика указују на изразиту хомогеност групе. Вредности моторичких способности указују да је група хомогена.

У табели 2 приказани су основни дескриптивни подаци о морфолошким и моторичким карактеристикама испитаника из групе „Грађанство“ у односу на праћене варијабле.

Табела 2 – Основни дескриптивни подаци о морфолошким и моторичким карактеристикама испитаника из групе „Грађанство“

	N	Mean		Std. Dev.	cV%	Min	Max	Ske w.	Kurt.
		Stat.	Std. Er.						
ТВ (цм)	5	184,00	1,10	2,45	1,33	180,00	186,00	-1,36	2,00
ТМ (кг)	5	91,60	2,73	6,11	6,67	83,00	100,00	-0,08	1,40
БМИ (кг/м²)	5	27,02	0,72	1,62	6,00	24,50	28,90	-0,87	1,63
Скок у даљ (оцена)	5	2,80	0,37	0,84	29,88	2,0	4,0	0,51	-0,61
Бенч прес (оцена)	5	3,80	0,49	1,10	28,83	2,0	5,0	-1,29	2,92
Лежање-сед (оцена)	5	2,60	0,40	0,89	34,40	1,0	3,0	-2,24	5,00
Купер (оцена)	5	1,80	0,20	0,45	24,85	1,0	2,0	-2,24	5,00
Трчање 50 м (оцена)	5	2,60	0,40	0,89	34,40	2,0	4,0	1,26	0,31

Подаци морфолошких карактеристика указују на изразиту хомогеност групе. Вредности моторичких способности указују да је група хомогена.

У табели 3 приказани су основни дескриптивни подаци о морфолошким и моторичким карактеристикама испитаника из групе „Управа“ у односу на праћене варијабле.

Табела 3 – Основни дескриптивни подаци о морфолошким и моторичким карактеристикама испитаника из групе „Управа“

	N	Mean		Std. Dev.	cV%	Min	Max	Ske w.	Kurt.
		Stat.	Std. Er.						
ТВ (цм)	61	183,23	0,66	5,12	2,79	170,0	195,0	0,18	-0,06
ТМ (кг)	61	90,36	1,36	10,61	11,74	70,0	120,0	0,57	0,44
БМИ (кг/м²)	61	26,90	0,37	2,88	10,69	21,60	37,0	0,75	1,30

Скок у даљ (оцена)	61	3,84	0,15	1,14	29,79	1,0	5,0	-0,50	-0,92
Бенч прес (оцена)	61	3,64	0,14	1,13	30,94	1,0	5,0	-0,18	-1,07
Лежање-сед (оцена)	61	3,72	0,18	1,37	36,76	1,0	5,0	-0,52	-1,25
Купер (оцена)	61	2,64	0,14	1,08	40,94	1,0	5,0	1,02	0,06
Трчање 50 м (оцена)	61	3,62	0,17	1,29	35,69	1,0	5,0	-0,21	-1,53

Подаци морфолошких карактеристика указују на изразиту хомогеност групе. Вредности моторичких способности указују да је група хомогена.

У табели 4 приказани су основни дескриптивни подаци о морфолошким и моторичким карактеристикама испитаника из групе „Полицијске станице“ у односу на праћене варијабле.

Табела 4 – Основни дескриптивни подаци о морфолошким и моторичким карактеристикама испитаника из групе „Полицијске станице“

	N	Mean		Std. Dev.	cV%	Min	Max	Skew.	Kurt.
		Stat.	Std. Er.						
ТВ (цм)	23	185,09	1,42	6,82	3,69	170,0	198,0	-0,53	0,19
ТМ (кг)	23	92,78	1,83	8,76	9,44	79,0	110,0	0,03	-0,89
БМИ (кг/м²)	23	27,10	0,49	2,35	8,67	22,90	32,50	0,31	0,15
Скок у даљ (оцена)	23	3,61	0,26	1,27	35,19	2,0	5,0	-0,19	-1,68
Бенч прес (оцена)	23	3,30	0,19	0,93	28,03	2,0	5,0	0,45	-0,40
Лежање-сед (оцена)	23	3,00	0,24	1,17	38,92	1,0	5,0	0,38	-0,95
Купер (оцена)	23	2,17	0,10	0,49	22,59	1,0	3,0	0,47	0,90
Трчање 50 м (оцена)	23	3,26	0,26	1,25	38,37	1,0	5,0	0,07	-1,24

Подаци морфолошких карактеристика указују на изразиту хомогеност групе. Вредности моторичких способности указују да је група хомогена.

Мултиваријантном анализом варијансе (МАНОВА) је извршено упоређивање морфолошких карактеристика свих испитаника и добијени резултати показују да не постоји статистички значајна разлика између група на генералном нивоу, Wilks' Lambda=0,96; F=0.554; p=0,77; Partial Eta Squared 0,02.

У табели 5 приказани су резултати МАНОВЕ у односу на морфолошке варијабле свих група на парцијалном нивоу.

Табела 5 – Резултати МАНОВЕ у односу на морфолошке варијабле свих група на парцијалном нивоу

Source	Dependent Variable	Type III Sum of Sq.	Df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Sq.
Групе	ТВ	57,95	2,00	28,97	0,95	0,39	0,02
	ТМ	99,54	2,00	49,77	0,50	0,61	0,01
	БМИ	0,68	2,00	0,34	0,05	0,95	0,00

Утврђено је да између пратилаца подељених у групе по врсти претходног професионалног ангажовања на парцијалном нивоу не постоји статистички значајна разлика у односу на варијабле морфологије. Мултиваријантном анализом варијансе (МАНОВА) је извршено упоређивање моторичких карактеристика свих испитаника и добијени резултати показују да не постоји статистички значајна разлика између група на генералном нивоу, Wilks' Lambda=0,842; F=1.473; p=0,154; Partial Eta Squared 0,082.

У табели 6 приказани су резултати АНОВЕ у односу на моторичке варијабле свих група, на парцијалном нивоу.

Табела 6 – Резултати АНОВЕ у односу на моторичке варијабле свих група на парцијалном нивоу

Source	Dependent Variable	Type III Sum of Sq.	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Sq.
Групе	Скок у даљ	5,339	2	2,669	1,968	,146	,044
	Бенч прес	2,175	2	1,087	,938	,395	,021
	Лежање	12,717	2	6,359	3,759	,027	,080

	сед						
	Купер	6,010	2	3,005	3,393	,038	,073
	Трчање 50 м	6,217	2	3,109	1,938	,150	,043

Утврђено је да између пратилаца подељених у групе по врсти претходног професионалног ангажовања постоје статистички значајне разлике у односу на варијабле моторике на парцијалном нивоу. Применом униваријантне анализе варијансе (АНОВА) утврђена је разлика код варијабле: Лежање-сед ($F=3.759$, $p=0.027$) и Купер ($F=3.393$, $p=0.038$). Бонферони тестом утврђено је постојање статистички значајне разлике у резултатима оствареним на тесту Лежање-сед између група „Управа“ и „Полицијске станице“ (MD 0,721, $p=0,048$), као и у резултатима оствареним на тесту Купер између група „Управа“ и „Полицијске станице“ (MD 0,465, $p=0,039$). Код свих осталих парова група у односу на варијабле није утврђена статистички значајна разлика.

Дискусија

Основни дескриптивни подаци о морфолошким и моторичким карактеристикама свих испитаника указују на хомогеност групе у односу на праћене варијабле. Добијене разлике у резултатима примењених моторичких тестова указују на одређене специфичности организационих јединица и професионалног ангажовања на основу којих су испитаници подељени у групе. Постојање наведених разлика може се тумачити и специфичношћу организације факултативне наставе која се односи на физичке активности полицијских службеника. Испитаници који припадају групи „Управа“ поседују веће могућности за спровођење физичких активности у односу на испитанике који припадају групи „Полицијске станице“, с обзиром да се у Управи реализује факултативна настава током целе календарске године.

Поређењем резултата овог истраживања и моторичких способности 325 припадника МУП-а који су се школовали у ВШУП у Земуну, старости 21-25 година (Милошевић, 1981) утврђено је да су пратиоци показали већу брзинску снагу опружача ногу, а студенти боље аеробне способности. У тесту Скок у даљ пратиоци су остварили за 4,54% бољи резултат у односу на студенте. На Куперовом тесту студенти су остварили за 14,47% бољи резултат у односу на пратиоце.

Сличне разлике су добијене и у поређењу са истраживањем базично-моторичких способности полазника курса за полицајце приправнике (Амановић и сар., 2000). Пратиоци су остварили боље

резултате на тестовима Скок у даљ из места и Трчање 50 м. Када су у питању аеробне способности, пратиоци су показали значајно слабије резултате у односу на полазнике курса за полицајце приправнике и то за 15,16%. Средња вредност полазника курса на тесту Скок у даљ из места мања је за 1,32% у односу на пратиоце, а на тесту Трчање на 50 м за 1,00%.

Нешто другачије разлике уочене су поређењем са резултатима добијеним истраживањем моторичких способности посебних јединица полиције СУП-а Крагујевац (Ђорђевић, 2000). На тесту Скок у даљ из места припадници посебних јединица остварили су бољи резултат за 0,56%, док су на тесту Трчање 50 м пратиоци остварили бољи резултат за 2,85%. Резултати остварени на тесту Купер показују боље аеробне способности припадника посебних јединица за 7,09%.

Поређењем резултата добијених истраживањем основних антропометријских карактеристика и базично-моторичких способности здравих и физички активних младих особа мушког пола, узраста од 18 до 24 године (Допсај и сар., 2010) и резултата пратилаца уочавамо да је брзинска снага опружача ногу готово на истом нивоу, али су аеробне способности студената на значајно вишем нивоу у односу на пратиоце. Пратиоци у поређењу са моделним карактеристикама основних антропометријских показатеља и базично-моторичких способности здравих и утренираних младих особа мушког пола, по критеријуму брзинске снаге мишића опружача ногу на тесту Скок у даљ припадају 50-ом перцентилу, а по критеријуму релативне вредности максималне потрошње кисеоника на тесту Купер припадају 10-ом перцентилу популације Републике Србије. Када говоримо о нормативима за процену резултата Куперовог теста, припадају категорији особа са лошим резултатом. У односу на нормативе за процену брзинске снаге мишића опружача ногу испољене на тесту Скок у даљ, припадају категорији особа са просечним нивоом брзинске снаге.

Резултати овог истраживања указују на слабије аеробне способности, а боље развијену брзину и брзинску снагу мишића опружача ногу код пратилаца. Развој ових способности захтева два различита типа тренинга и активности које се заснивају на различитим енергетским изворима. Приметан је недостатак мотивације и непостојање континуитета у тренингу. Резултат остварен на проверама физичких способности полицијских службеника утиче на неколико битних фактора који говоре о квалитету и потенцијалима појединца. Узрок ових разлика може се повезати и са годинама испитаника. Резултати других истраживања су доказали значајну везу нивоа физичке припремљености полицајаца у млађем узрасту, односно на почетку професионалне полицијске каријере, у функцији веома јаке позитивно

предиктивне повезаности са нивоом физичке припремљености и односа према физичком вежбању у старијем, зрелом добу. Изузетно је значајна улога образаца понашања, навика и односа према физичком вежбању у систему едукације официра полиције (Sörensen, 2005).

Просечна вредност БМИ код пратилаца је 26,96 кг/м², односно припадају категорији прекомерно ухрањених. Прекомерна ухрањеност указује на дисбаланс енергетског уноса и потрошње, односно на недовољну физичку активност која, у садејству са повећаним вредностима БМИ, представља индикацију за лош здравствени статус организма (Glaner et al., 2010: 45). Последица тога је смањење радне способности, а повећава се ризик за настанак болести као што су: повишене масноће у крви, бубрежне болести, артериосклероза, повишен крвни притисак, оштећење срца и крвних судова, дијабетес (Угарковић, 2001: 156). Полицијски посао припада категорији занимања код којих се вишегодишње дејство већег броја фактора ризика може кумулативно и негативно одражавати на опште здравствено стање и професионално-радне способности (Sörensen et al., 2000). Физиолошка регулација телесне масе у највећој мери зависи од нивоа на коме се одржава баланс енергије у организму (Ђорђевић-Никић, 2002: 98). Едукацијом, мотивацијом и организацијом наставе може се утицати на корекцију телесне масе и, самим тим, на побољшање базично-моторичких способности (Гргин, 2004; Liukkonen et al., 2007).

Такође, неопходно је указати на одређене специфичности организационих јединица и професионалних ангажовања полицијских службеника на основу којих су испитаници подељени у групе. Иако су испитаници који припадају групама „Управа“ и „Полицијске станице“ били професионално ангажовани на радном месту полицајац, значајно је истаћи разлику у обављању полицијских послова која је условљена датом организационом јединицом. У складу са концептом безбедности у РС и утврђеним задацима полиције, посебно у делу заштите живота и безбедности, посебно место у *Закону о полицији* заузима део посвећен организацији, начелима и расподели послова у оквиру МУП-а РС (Цветковић, 2010: 74). Широк дијапазон полицијских послова се може систематизовати на оперативно стручне, управне послове и послове системске подршке (Субошић, 2010: 95). Природа посла коју обављају полицијски службеници директно је повезана са њиховим физичким способностима. С друге стране, различити су захтеви организационих јединица који се односе на базично-моторички статус полицијских службеника. J. Vonpeau и J. Brown (1995) су истраживали однос између физичких способности и полицијског посла. У односу на раније периоде, полицијски посао је постао седентарни и 80-90% задатака не захтева физичко ангажовање.

Закључак

Истраживање је рађено на узорку од 89 полицијских службеника на радном месту пратилац у Управи за обезбеђење одређених личности и објеката. Испитаници су мушког пола, старости од 24 до 44 године. Подељени су у три групе у односу на претходно професионално ангажовање и организациону јединицу: „Грађанство“ (N=5), „Управа“ (N=61) и „Полицијске станице“ (N=23). Испитиване су следеће варијабле: морфолошке карактеристике – телесна висина, телесна маса и БМИ, и моторичке способности – брзинска снага опружача ногу, максимална снага грудних мишића, репетативна снага прегибача трупa, брзина локомоције и аеробне способности.

Мултиваријантном анализом варијансе (МАНОВА) је извршено упоређивање морфолошких карактеристика и моторичких способности свих испитаника и утврђено је следеће:

- између пратилаца подељених у групе по врсти претходног професионалног ангажовања не постоје статистички значајне разлике у односу на варијабле морфологије на генералном нивоу;
- између пратилаца подељених у групе по врсти претходног професионалног ангажовања не постоје статистички значајне разлике у односу на варијабле морфологије на парцијалном нивоу;
- између пратилаца подељених у групе по врсти претходног професионалног ангажовања не постоје статистички значајне разлике у односу на варијабле моторике на генералном нивоу;
- између пратилаца подељених у групе по врсти претходног професионалног ангажовања постоје статистички значајне разлике у односу на варијабле моторике на парцијалном нивоу. Утврђена је разлика код варијабле: Лежање-сед ($F=3.759$, $p=0.027$) и Купер ($F=3.393$, $p=0.038$).

Бонферони тестом су анализиране разлике у моторичким способностима свих група и утврђено је да постоји статистички значајна разлика у резултатима оствареним на тестовима Лежање-сед и Купер између група „Управа“ и „Полицијске станице“, док код свих осталих парова група, у односу на варијабле, није утврђена статистички значајна разлика.

Утврђивање разлика базично-моторичког статуса пратилаца у односу на врсту претходног професионалног ангажовања рађено је са циљем да се укаже на могући правац у селекцији полицијских службеника. Истраживањем су дефинисане одређене разлике и указано је на њихов значај. Анализа морфолошких карактеристика указује на

неопходну корекцију телесне масе, односно БМИ испитаника. Овај податак указује на потребу за редовнијим физичким активностима, па може утицати на измене плана и програма који се односе на усавршавање полицијских службеника и на промену норми приликом провера физичких способности.

Разлике у моторичким способностима су дефинисане у тестовима Лежање-сед и Купер тако што су испитаници који припадају групи „Управа“ остварили боље резултате у односу на групу „Полицијске станице“. Претпоставка је да су узрок за ову разлику бољи услови за спровођење физичких активности. С обзиром на директну повезаност радних задатака и физичких способности, а услед немогућности да се јасно дефинишу конкретни послови полицијских службеника, као и радно време и распоред смена, мора се оставити простора за могућност да су разлике последица управо тога.

Чињеница је да је неопходно константно праћење базично-моторичког статуса полицијских службеника, поређење резултата са одговарајућим циљним групама и деловање у складу са добијеним показатељима. Промене се могу остварити кроз специфичне програме који се односе на усавршавање полицијских службеника, затим стварањем бољих услова за спровођење физичких активности и позитивном мотивацијом. Повећање психофизичких способности неизоставно ће довести до напретка у извршењу свакодневних радних задатака.

Литература

1. Амановић, Ђ., Балтић, Р., Суботички, С., (2000). *Резултати праћења базичних способности полазника 71. класе курса за полицајце приправнике у класи*, Зборник радова наставника Више школе унутрашњих послова 2, Виша школа унутрашњих послова, Београд, стр. 127-136.
2. Anderson, G. A., Plecas, D., Segger, T., (2001). *Police officer physical ability testing: Re-validation a selection criterion*, Policing An International Journal of Police Strategies & Management, 24 (1), стр. 8-31.
3. Белић, М., Васић, М., (2009). Историјско-правни аспект послова обезбеђења одређених личности и објеката, *Безбедност*, год. 50, бр. 1-2, стр. 105-118.
4. Bonneau, J., Brown, J., (1995). *Physical ability, fitness and police work*, Journal of Clinical Forensic Medicine 2, стр. 157-163.
5. Цветковић, Д. М., (2010). Анализа организационе структуре полиције Републике Србије, *Безбедност*, бр. 1, стр. 74-93.

6. Допсај, М., Благојевић, М., Вучковић, Г., (2007). Нормативно-селекциони критеријум за процену базично-моторичког статуса кандидата за пријем на студије Криминалистичко-полицијске академије у Београду, *Безбедност*, Београд, 49(4), стр. 166-183.
7. Допсај, М., Благојевић, М., Маринковић, Б., Миљуш, Д., Вучковић, Г., Коропановски, Н., Ивановић, Ј., Атанасов, Д., Јанковић, Р., (2010). *Моделне карактеристике основних антропометријских показатеља и базично-моторичких способности (БМС) здравих и утренираних младих особа оба пола – популациони показатељи Републике Србије*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд.
8. Ђорђевић, А., (2000). *Ефекти реализације наставног програма општег и специјалног физичког усавршавања на развој специјалних и моторичких способности посебних јединица полиције СУП-а Крагујевац* (магистарски рад), Факултет физичке културе, Београд.
9. Ђорђевић-Никић, М., (2002). *Исхрана спортиста*, Нови Београд.
10. Glaner, M., Lima, W., Borysiuk, Z., (2010). Body fat deposition and risk factors of cardiovascular diseases in men. *Human Movement*, 11(1), стр. 45-50.
11. Гргин, Т., (2004). *Едукацијска психологија*, Наклада Слап, Јастребарско.
12. Liukkonen, J., Auweele, Y. V., Vereijken, B., Alfermann, D., Theodorakis, Y., (2007). *Psychology for physical educators*, Human kinetics, USA.
13. Милошевић, М., (1981). *Валидација батерије тестова за одређивање физичких способности милиционара приправника* (магистарски рад), Факултет за физичко васпитање, Београд.
14. Никач, Ж., Симић, Б., (2012). Полицијска обука у Републици Србији, *Журнал за криминалистику и право*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, стр. 47-60.
15. Обрадовић, С., (2011). Планирање, регрутовање и селекција кадра у Министарству унутрашњих послова Републике Србије, *Журнал за криминалистику и право*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, стр. 135-156.
16. Пајковић, Д., (2003). Јавна безбедност у заштити одређених личности и објеката, *Безбедност*, бр. 2, стр. 105-120.
17. Перић, Д., (2001). *Статистичке апликације у истраживањима спорта и физичког васпитања*, Идеапринт Београд.
18. Рађеновић, Д. Р., (2003). *Безбедност личности и објеката*, МДД систем, Београд.
19. Sörensen, L., Smolander, J., Louhevaara, V., Korhonen, O., Oja, P., (2000). *Physical activity, fitness and body composition of Finnish police*

- officers: a 15-year follow-up study*, Occupational Medicine, 50(1), стр. 3-10.
20. Sörensen, L., (2005). *Correlates of physical activity among middle – aged Finnish male police officers*, Occupational Medicine, 55(2), стр. 136-138.
 21. Субошић, Д., (2010). *Организација и послови полиције*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд.
 22. Угарковић, Д., (2001). *Основи спортске медицине*, Виша кошаркашка школа, Београд, Факултет спорта и физичког васпитања, Београд.

**Basic-motor status differences of escorts in the
Administration for
Guarding Certain Persons and Buildings according to the type
of previous professional engagement**

Abstract: *The goal of this research is to establish - by measuring the selected variables and their comparison - whether a statistically significant difference in morphological and motor characteristics exists between escorts in the Administration for Guarding Certain Persons and Buildings according to the type of previous professional engagement. A successful selection is the basic precondition for forming an individual capable of responding to all challenges of the job, in accordance with the specific characteristics of the tasks of the Administration for Guarding Certain Persons and Buildings. The basic-motor status of police officers is a very important aspect of monitoring their work, and studying the differences of morphological characteristics and motor abilities shall provide guidelines in the education and advancement of police officers. The subjects were divided into 3 groups based on their previous professional engagements and organizational units. It was determined that between the escorts divided into groups, by type of previous professional engagement, there were no statistically significant differences regarding the morphological variables, at the general and partial level. In relation to the motor variables at the general level there were no statistically significant differences, whereas at the partial level there were significant differences with respect to the following variables: Lying-Sitting and Cooper. The results obtained in this research point to the need for continuous monitoring of the basic-motor status of police officers, comparing results with appropriate target groups and activities in accordance with the obtained indicators.*

Keywords: *basic-motor status, escorts, professional engagement.*